

IVO VAN HOVE OPENT
FESTIVAL VAN AVIGNON

Bloed, schmink en tranen

Zo broeierig de rest van Frankrijk, zo vredig is het in Avignon. Dit jaar geen boze *intermittents*, noch boegeroep. Zelfs Ivo Van Hove oogst met zijn diabolische 'Les damnés' alleen maar applaus. **WOUTER HILLAERT**

© Anne-Christine Poujoulat/afp

Het Festival d'Avignon viert zijn zeventigste editie. Als een grande dame kijkt Europa's meest vermaarde theaterfestival elke noen in de spiegel. Dan voert La Piccola Familia telkens een nieuwe aflevering op uit de rijke festivalgeschiedenis. Zo kunnen het alleen de Fransen: trouw aan hun traditie, met liefde voor het woord, en dus ook met stevige filosofische debatten in de marge. Conserveren moet je hen niet leren. Deze zomer gaat dat noodgedwongen gepaard met strenge veiligheidscontroles. Voor het Palais des Papes moet je zelfs langs de metaaldetector. Overal worden de flacons uit je tas geplukt. Buiten de oude kloosters draait en kraait intussen de kermis van wel duizend spektakels in het Off-festival. Elke centimeter van de pausenstad is bezet, ieder schreeuwt om aandacht, de Rue de la République is een zee van vertier. Ook dat is traditie. Rustig is het nooit in Avignon. Maar onrustig? Daar is dit jaar niets van te merken. Gelukkig zijn de Fransen met veel rondrijdend getoeter in de EK-fi-

nale geraakt, anders zou zelfs het vurige openingsweekend van Avignon zijn ingedommeld onder de hitte. Volgens festivaldirecteur Olivier Py is het windstil in onze geschiedenis. Deze tijd mist grote ideeën, terwijl de politiek zijn cruciale geloof in de mens is kwijtgespeeld. 'Maar net wanneer de revolutie onmogelijk voelt, is er nog altijd het theater. Daar rijpen de utopieën voor betere tijden.' Py heeft een editie willen samenstellen rond hoop voor de toekomst, op de desastreuze werven van vandaag. Dat valt niet altijd mee. Zowel het postapocalyptische universum van de Griekse Blitztheatregroup als de vluchtelingenbeelden in de Franse jongerenvoorstelling *Au coeur* versterken juist het gevoel dat Europa in limbo verkeert. Veel overtuigender is *Alors que j'attendais* van Omar Abusaada uit Syrië: een familiedrama rond het ziekbed van een zoon buiten bewustzijn. Het is de coma van een heel land, maar nooit zonder lichtpunten.

Cour d'Horreur

Het is Ivo Van Hove die Avignon

uit die versuffing haalt. Nog voor *Les damnés* begint, laat hij de hele tribune op de Cour d'Honneur al daveren met een laag gedonder. Op de scène zal een schrille stoomfluit gillen, passeert de Hit-

Met 'Les damnés' wil Van Hove waarschuwen voor de duistere flirt tussen grootkapitaal en nationalisme

lergroet met de kracht van een bijensteek, en eindigt het geheel met een terrorist die het publiek onder de strobo neermaait met een mitrailleur. Van Hove maakt van ons kijken een fysieke beproeving. Zijn wij dan medeverantwoordelijk voor de crisis van Europa? Tussen een rij schminktafels aan de ene en een rij doodskisten aan de andere kant, realiseert de Comédie Française een straffe interpretatie van het script voor Visconti's meesterlijke film *The damned*. We volgen de neergang en de interne afrekeningen in een rijke Duitse staalfamilie ten tijde van het aanstormende nazisme. Met plassen bloed, liederlijk naakt en rituele begrafenissen steekt Van Hove de visuele barok van Visconti moeiteloos naar de kroon. Maar sterk is vooral weer zijn omgang met de camera. De videokunsten van Tal Yarden vullen het grote lege canvas van de Cour d'Honneur met psychologische precisie, historische duiding en symbolische hoogstandjes. De blazers van Eric Sleichim leggen er een *score* onder die troost én dondert als in een staalfabriek. Spontaan doopte *Le Monde* de

Cour d'Honneur om tot de 'Cour d'Horreur', in een verder laaiende recensie.

Decadentie

Met *Les damnés* wil Van Hove waarschuwen voor de duistere flirt tussen het grootkapitaal en het politieke nationalisme. Figuren als Donald Trump en Marine Le Pen maken Visconti's script vandaag relevanter dan in de jaren zeventig, vindt hij. Als hij de camera over het publiek laat glijden, lijkt dat bijna een beschuldiging van medeplichtigheid. Maar voor zo'n collectief ontwaaken blijkt *Les damnés* toch net te veel Van Hoves persoonlijke trip: steeds meer gefocust op de geïsoleerde bovenkamer van de macht, zonder veel invloed van buitenaf. Ook van de nazi's vergroot hij vooral de strijd met hun gewrongen mannelijkheid uit, veeleer dan hun politieke ideologie. Veel hoop rest er op het eind dan ook niet, zelfs al zou Py dat hebben gewild. Er is wel de ervaring van een groots totaalwerk, met een eigentijdse vleug decadentie. Vredig Avignon smult ervan. www.avignon-festival.com

Van Hove steekt de visuele barok van Visconti moeiteloos naar de kroon. © Christophe Raynaud de Lage